

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת חגיגה

תוכן

- א. חולין שנעשו על טהרת הקודש הרי הן כחולין.....1
- ב. נפלה מעפרתו הימנו אמר לחבירו תנה לי ונתנה לו ... נתחלפו לו כלים של שבת בכלים של חול ולבשן ... מעשה בשתי נשים חבירות שנתחלפו להן כליהן בבית המרחץ ... וטימאן ... הושיט ידו בסל והסל על כתיפו והמגריפה בתוך הסל.....3
- ג. הרי שהיו חמרו ופועליו טעונין טהרות אף על פי שהפליג מהן יותר ממיל טהרותיו טהורות ואם אמר להם לכו ואני אבוא אחריכם כיון שנתעלמו עיניו מהן טהרותיו טמאות4
- הדרן עלך אין דורשין.....5
- א. חומר בקדש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקדש.....5
- ב. אחוריים ותוך ובית הצביטה בתרומה אבל לא בקדש.....6
- ג. הנושא את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקדש.....6
- ד. בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש.....6
- ה. לא כמדת הקדש מדת התרומה שבקדש מתיר ומנב ומטביל ואחר כך קושר ובתרומה קושר ואחר כך מטביל.....7
- ו. כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה.....8
- ז. הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה.....8
- ח. הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה.....8
- ט. ובתרומה אם נטמאת אחת מידי חבירתה טהורה ובקדש מטביל שתיהן שהיד מטמא את חבירתה בקדש אבל לא בתרומה.....9
- י. אוכלין אוכלים נגובין בידי מסואבות בתרומה אבל לא בקדש.....9

דף כ.

א. חולין שנעשו על טהרת הקודש הרי הן כחולין

יש חולין¹ שנעשו על טהרת תרומה, וחולין שנעשו על טהרת הקדש, ביאור הדברים שהכהן האוכל תרומה ומתיירא שלא יכשל בתרומה טמאה מנהיג את עצמו שאפילו החולין שאוכל ישמרנה בטהרה כשמירת תרומה, ובוה לא יכשל גם בתרומה עצמה, ולא דווקא כהן שאפילו ישראל שרצונו לאכול בטהרת תרומה שומר החולין שלו כטהרת תרומה, ודין חולין אלו לענייני טמאה וטהרה כתרומה ממש. ויש שרוצים לאכול בטהרת הקדש ומנהיג

¹ ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קמד סעיף א

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת חגיגה

את עצמו לשמור החולין שלו כפי טהרת הקדש, וזה נקרא חולין שנעשה על טהרת הקדש.

להלן יבואר שאחת עשרה מעלות עשו חכמים לקדש, וחולין שנעשו על טהרת הקודש נוהגים בהם רק שש מן המעלות². ו"א³ שהרי הם בחולין⁴, אך החמירו חכמים בשש המעלות הבאות להחשיבם כקודש. וי"א⁵ שחולין שנעשו על טהרת הקודש הרי הם כקודש, והקילו חכמים בחמש המעלות האחרונות שיבוארו להלן.

ואלו הנוהגים בחולין שנעשו על טהרת הקודש –

- א. אין לאדם להטביל כלים בתוך כלים לחולין שנעשו על טהרת הקודש
 - ב. אם נטמאו אחוריו כולו טמא כולל גם מקום אחיזת הכלי
 - ג. הנושא את המדרס, כגון מעל של זב ונושא חולין בחבית של חרס שמגבה אינה מטמאה ובאזרה לא יגע נטמא החולין שנעשו על טהרת הקודש
 - ד. בגדי אוכלי תרומה אף על פי שהן טהורין ונוהרין מן הטומאות הרי בגדיהן מדרס לאוכל חולין שנעשו על טהרת הקודש.
 - ה. אם יש בגד טמא ובא להטבילו אם קשור הוא אפילו רפוי מתיר את קשרו דדמי לחציצה. וכן אם לח הוא מנגבו תחלה ואח"כ מטבילו משום דדמי לחציצה. וכן מיטה וכדומה שכל חלקיה קשורים זה לזה, מתיר את חלקיה ומנגבם שמא יש חציצה ואז מטביל.
 - ו. כלים הנגמרים בטוהרה, צריכין טבילה לחולין שנעשו על טהרת הקודש, אפילו גמריהו חבר.
- חמש המעלות הנוספות אינם נוהגים בחולין שנעשו על טהרת הקודש אלא רק בקודש. ואלו הם

² דשש הראשונות יש בהם חששות של תורה, כמו חציצה ונקב שאין בה כשפה"נ, ואחוריים ותוך, יש משקה זב וזבה דמטמאין מן התורה וכ"ש נושא מדרס, וכן בגדי אוכלי תרומה שמא ישבה עליהן נדה, ומתיר ומנניב יש חשש חציצה, וכלים הנגמרים משום רוק ע"ה ושמא זב הוא, אבל חמש האחרונות מצירוף כלי ואילך אין בהם חששות של תורה. ערוך השולחן העתיד שם סימן קמו סעיף כד – כה

³ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק יב הלכה טז

⁴ וביאור הדברים יראה לי, דהנה זהו וודאי שכל אדם יכול להחמיר על עצמו כרצונו, מיהו שישתנה הדין ע"פ חומרא זו ראו חכמים בתרומה ולא בקדש, והטעם משום דאכילת תרומה היא בכל ערי ישראל ולא לפים כהנים ובני ביתם ועבדיהם אוכלין זה ובוודאי הטומאה מצויה ובקל להכשל, ולכן מי שירצה להנהיג כל אכילתו בטהרת תרומה תבא עליו ברכה ושוייהו בתרומה ממש, משא"כ קדשים שאין נאכלים אלא במקדש והכהנים במקדש וריזין הם א"א לעשות אכילת חולין שיחול עליו טהרת קדשים ובטלה דעתו.

⁵ ראב"ד שם

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת חגיגה

ז. אין הכלי מצרף מה שבתוכו כלומר שאם חתיכות הרבה בכלי אחד ונגעה טומאה באחת מן החתיכות לא נטמא כולן אם לא נגעו בה שאין הכלי מצרפן להיותן כאחת, לחולין שנעשו על טהרת הקודש על אף שמצרף לקודש.

ח. על אף שרביעי בקדש כלומר מה שנגע בשלישי לטומאה פסול, בחולין שנעשה על טהרת הקודש אינו פסול ואין שלישי עושה רביעי.

ט. אם נטמאת אחת מידי חבירתה טהורה לחולין שנעשו על טהרת הקודש למרות שבקדש מטביל שתיחן, שהיך מטמא את חבירתה בקדש.

י. אוכלים נגובים שנעשו על טהרת הקודש, כלומר שלא בא עליהם מים לעולם ולא הוכשרו לטומאה מעולם, אוכלין אותם בידיים מסואבות כלומר בסתם ידיים שהם שני, למרות שבקדש א"צ הכשר דחיבת הקדש מכשרתן.

יא. למרות שהאונן אף על פי שלא נטמא במת ואחר זמן אנינותו כשרוצה לאכול קדשים צריך טבילה, וכן המחוסר כיפורים לאחר שהביא קרבנו צריך טבילה, אינם צריכים לטבול לאכילת חולין שנעשו על טהרת הקודש.

ב. נפלה מעפרתו הימנו אמר לחבירו תנה לי ונתנה לו ...
נתחלפו לו כלים של שבת בכלים של חול ולבשו ...
מעשה בשתי נשים חבירות שנתחלפו להן כליהן בבית
המרחץ ... וטימאן ... הושיט ידו בסל והסל על כתפו
והמגריפה בתוך הסל

חומרות גדולות⁶ החמירו בטהרות, לקודש ולתרומה⁷, ומתוכם שכאשר נושא טהרות ועובר בשוק, צריך לחשוב בהן, ואם נושא שני דברים וחשב באחת ולא בשנייה השנייה טמאה, שמא נגע בה עם הארץ ולא הרגיש, וכן כשחישב לשמור מטומאה גדולה, ולא מטומאה קטנה חוששין לטומאה קטנה, וכן כשחישב על תרומה שזהו חולין חוששין לטומאה, וכל זה גדרים וסייגים לטהרות.

לפיכך "חבר" – כלומר מי שאוכל חולין בטהרה שהיה לבוש בחלוק ועטוף בטלית, ומהלך, ואמר – בלבי היה לשמור את החלוק והייתי נוהר בו,

⁶ רמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק יג הלכה ו, ערוך השולחן העתיד שם סימן קכד סעיף ט

⁷ ערוך השולחן העתיד שם סעיף יג

וכן צ"ל בכל מקום שהחמירו חומרות יתירות באוכלין ומשקין אינו אלא בתרומה וקדש ולא בסתם טהרות, ומ"מ גם בהם יש חומרות.

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת חגיגה

והסחתי דעתי מן הטלית, הרי החלוק בטהרתו, והטלית טמאה שמא נגע בה עם הארץ.

היה סל על כתיפו ומגריפה בתוך הסל ואמר – בלבי היה לשמור את הסל ולשמור את המגריפה מדבר המטמאה, אבל לא מדבר הפוסלה, המגריפה טמאה, וכל תרומה שבסל פסולה⁸ מפני המגריפה טמאה, שפוסלת האוכלין שבסל. והסל טהור שאין כלי מטמא כלי.

היה משתמש מן החבית בטהרה בחזקת שהיא חולין, ואח"כ נמצאת תרומה אף על פי שהיא טהורה, הרי היא אסורה באכילה שמא נגע בה טבול יום שהוא פוסל בתרומה וטהור בחולין, ואינו דומה משמר תרומה למשמר חולין, ואם אמר בלבי היה לשומרה אפילו מדבר הפוסלה הרי זו מותרת באכילה.

נתחלפו לו כלים של שבת, בכלים של חול שהיה סבור שבגדי חול הן, ולבשן, נטמאו, שאינו משמר כלים של חול ככלים של שבת.

מעשה בשתי נשים "חבירות" שנתחלפו להן בגדיהן בבית המרחץ, ובא מעשה לפני חכמים וטמאו הכל.

אפילו נפל בגד ממנו כגון צעיף וכדומה ממנו ואמר לחבר תנה לי ונתנה לו נטמא גזירה שמא יתננו לו עם הארץ או שלא יהיה החבר משמרה, שאין אדם משמר כלים שאינן שלו ככליו, כי אין דרך לשמר מה שביד חבירו. ואף חבירו אינה משמרה, מפני שאומר בלבו שאין בעל הבגד מקפיד על טהרתו, שהרי אומר לי ליתנה לו, אף שאינו יודע אם טהור אני, אא"כ הודיע שסמך עליו.

דף כ:

ג. הרי שהיו חמריו ופועליו טעונין טהרות אף על פי שהפליג מהן יותר ממיל טהרותיו וטהרות ואם אמר להם לכו ואני אבוא אחריכם כיון שנתעלמו עיניו מהן טהרותיו טמאות

⁸ כעין פי' שני שברש"י

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת חגיגה

היו⁹ חמריו ופועליו טעונין טהרות ועוברין לפניו, אף על פי שהפליגו יותר ממיל טהורות, מפני שהן בחזקת שהוא שומרן והן מפחדין ליגרע ואומרים עכשיו יבא שהרי הוא יבא אחרינו¹⁰, אבל אם אמר להם צאו ואני אבא אחרים כיון שנתכסו מעיניו הרי הן טמאות.

הדרן עלך אין דורשין

א. חומר בקדש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקדש

אחת עשרה מעלות עשו חכמים לקדש על התרומה ואלו הן

המעלה הראשונה – ממלא אדם¹¹ כלים טמאים, בכלי גדול טהור להטבילם במקוה אם רוצה להשתמש בהם לתרומה, אבל לא אם רוצה להשתמש בהם לקדש, שנראה הכלי החיצון כחציצה, ועוד גזירה שמא יהיה פי הכלי צר ולא יהיה בו כשפופרת הנוד, ונמצאו הכלים שבתוכו כאלו טבלו במים שבכלי החיצון ולא במקוה¹², בד"א שהיה הכלי הגדול שיש בתוכו הכלים

⁹ רמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק יג הלכה ה

¹⁰ ותימא דבגמ' אומר שם דדווקא בשיכול לבא אליהם בדרך עקלתון שלא יראוהו בבואו אבל בלא"ה גם ברישא טמאות ולמה השמיט זה. והכ"מ כתב דכיון שכתב והן מפחדין וכו' הוי כמו שכתב דרך עקלתון, וגם כתב דכל שבא אחריהם הוי דרך עקלתון ע"ש, והדוחק מבואר. ועוד שכתב והן מפחדין ליגרע, והרי בגמ' שם אוקמה כשמיחר החמרין והפועלין והחשש הוא משום מגע ע"ה אחר כמבואר שם, והוא לא הזכיר כלל מזה. והאמת שהרמב"ם ס"ל דכל סוגיא זו אינה להלכה וכפי' השני שכתבו תוס' שם [בד"ה מ"ש דהוי כמו ולטעמיה], והחילוק בברייתא בין רישא לסיפא פשוט דרישא לא הודיעו שהפליג. ערוך השולחן העתיד שם סעיף ח ועיי"ש במעשה רקח "לכך נראה דרבינו מפרש דלמסקנא דמלתא דכי קאמר להו לכו ואני אבא אחרים מסמך סמכא דעתייהו תו לא בעינן לאוקמתא דר"י נפחא ולא לאוקמתא דבא להם דרך עקלתון, ולכך סתם רבינו וכתב היו חמריו ופועליו טעונין טהרות ועוברין לפניו להורות שדעתו עליהם ובודאי שהם מפחדים משא"כ כשאמר להם צאו ואני אבא אחרים אז סמכא דעתייהו וכל עוד שאין רואין אותו סומכין על דעתם לומר שמא נתעכב ואין הוששין על הנגיעה".

¹¹ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק יב הלכה א
¹² ולהלן בגמ' דף כא יבואר עוד בעה"י.

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת חגיגה

הטמאים טהור, אבל אם היה הכלי החיצון טמא וצריך טבילה. מתוך שעלתה לו טבילה עלתה לכלים שבתוכו אפילו להשתמש בהם בקדש.

ב. אחוריים ותוך ובית הצביטה בתרומה אבל לא בקדש

המעלה השנייה – כשגזרו על המשקין¹³ שיטמאו את הכלים לתרומה גזרו שיהא מטמאין את הכלים מתוכן ולא מנבין¹⁴, כיצד: אם נפלו לאויר כלי חרס נטמא כולו והרי הוא שני, ואם נגעו בשאר כלים מתוכן מטמא כולן ונעשו שניים, אבל אם נגעו משקין טמאין באחורי הכלי שיש לו תוך, בין בכלי חרס בין בכלי שטף וכלי מתכות נטמאו אחוריו בלבד, והרי אחוריו שני ולא נטמא תוכו, בד"א לתרומה אבל לקדש¹⁵ עשו מעלה שכלי שנטמאו אחוריו נטמא כולו ואפילו מקום אחיזת הכלי, והרי כולו שני לטומאה.

ג. הנושא את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקדש

המעלה השלישית – הנושא את המדרס¹⁶, כגון מנעל של זב, נושא את התרומה כשאינו נוגע בה נגיעה שיטמא התרומה, כגון בחבית של חרס שמגבה אינה מטמאה, ובאזירה לא יגע, ואין מוחזין בידו. אבל לא את הקדש, משום מעשה שהיה באחד שהיה מעביר חבית של קדש ממקום למקום ונפסקה רצועה של סנדלו, והיה ממדרס הזב ונטלה והניחה על פי החבית ונפלה לאויר החבית ונטמאת, באותה שעה אמרו הנושא את המדרס, נושא תרומה ולא קדש¹⁷ כמו שיבואר להלן דף כב: אולם אם עבר ונשא, הואיל ולא נגע בקדש הרי הקדש טהור¹⁸.

ד. בגדי אונלי תרומה מדרס לקדש

¹³ ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קלז סעיף א

¹⁴ שכל הכלים המקבלים טומאה מן התורה נטמאים בין שננעה הטומאה בתוכו בין מנבו ונטמאת כל הכלי לבד כלי חרס שאינו מטמא מנבו וכנגד זה מטמא מאוירו. ולכן חכמים כשגזרו טומאה על משקין שיטמאו כלים עשו להיכר כדי שידעו שזהו רק טומאה דרבנן ולא ישרפו על טומאה זו תרומה וקדשים, ועשו להיכר דאם נטמא גבו לא ליטמו תוכו ורק גבו לבד נטמא וידעו הכל שאין טומאה זו מן התורה, וכנגד זה עשו חומרא בכלי חרס דאינו מטמא מנבו כלל בטומאה דאורייתא, ובכאן גזרו שיטמא מנבו כמו בכל הכלים שגבו טמא ותוכו טהור.

¹⁵ רמב"ם שם ב

¹⁶ רמב"ם שם ג

¹⁷ ואף על גב דפשיטא דגם התרומה נטמאת מ"מ לא גזרו אלא כפי מעשה שהיה, דכל גזירת חכמים הוא כפי מעשה שאירע לא יותר.

¹⁸ פלוגתא להלן כג. בזה. והכי איתא שם: עבר ונשא מהו, ר' אילא אמר טמא ר' זירא אמר טהור ופסק כר"ז משום דהוא דרבנן, ועוד דר"ז הוא מרא דתלמודא מפי מר"א.

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מִסְכַּת חֲגִיגָה

הַמְעֵלָה הַרְבִּיעִית – בְּגָדֵי אוֹכְלֵי תְרוּמָה¹⁹ אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן טַהוּרִין וְנִזְהָרִין מִן הַטּוֹמְאוֹת, הֵרִי בְּגֵדֵיהֶן מִדְּרָס לְקֹדֶשׁ.

שְׁחַמֵּשׁ מַעֲלוֹת²⁰ עָשׂוּ חֲכָמִים בְּבָגָדִים, וְאֵלּוּ הֵן בְּגָדֵי ע"ה מִדְּרָס לְאוֹכְלֵי חוֹלִיהֶן בְּטַהֲרָה, שְׁמַא יִשְׁבֶּה עֲלֵיהֶן אֶשְׁתּוֹ נֹדָה וְטִימְאָתָן מִדְּרָס. וְלֹא רַק כְּרִים וְכִסְתּוֹת שְׁבִיבֵיתוֹ הַעֲשׂוּיִים לְשִׁכִּיבָה וְכֵן מִטּוֹת וְכִסְאוֹת וְסַפְסָלִים הַעֲשׂוּיִין לְיֹשִׁיבָה אֲלֵא אֶפִּילוֹ בְּגָדָיו שֶׁעֲשׂוּיִין לְלִבִּישָׁה וְלֹא לְיֹשִׁיבָה, חִיּוּשֵׁינָן שְׁמַא קִיפְלָתָן וְיִשְׁבֶּה עֲלֵיהֶן, וְגַם הָעַם הָאָרֶץ עֲצָמוּ מִפְּנֵי הָעֵדֶר יִדְעָתוֹ הוּא בַחֲזֻקַת טַמְא כִזְבִּין לְטַהֲרוֹת

בְּגָדֵי אוֹכְלֵי חוֹלִיהֶן בְּטַהֲרָה מִדְּרָס לְאוֹכְלֵי מַעֲשֵׂר שְׁנִי, אֲבָל אוֹכְלֵי חוֹלִיהֶן בְּטַהֲרָה וְהֵן הַנִּקְרָאִים פְּרוּשֵׁין אֵינָם כִּזְבִּים, וְאֶפִּילוֹ לְתְרוּמָה ה"ז הַפְּרוּשׁ טַהוּר, אֶפִּילוֹ אִם נָגַע בָּהּ בְּגוֹפוֹ. וּבְגָדֵי אוֹכְלֵי מַע"שׁ מִדְּרָס לְאוֹכְלֵי תְרוּמָה, וּבְגָדֵי אוֹכְלֵי תְרוּמָה מִדְּרָס לְקֹדֶשׁ, אֲבָל אוֹכְלֵי תְרוּמָה עֲצָמָן אֵינָם כִּזְבִּין בְּקֹדֶשׁ. וּבְגָדֵי אוֹכְלֵי קֹדֶשׁ מִדְּרָס לְחֻטָּאת.

וְכֵן אֵלּוּ הֵם מַעֲלוֹת בַּעֲלָמָא שֶׁהֵרִי כּוֹלֵם טַהוּרִים²¹. וְעַל גּוֹפֵן שֶׁל כָּל אֵלּוֹ לֹא גָזְרוּ כְּמוֹ בַעַם הָאָרֶץ, וְאִם נָגַע פְּרוּשׁ אֶפִּילוֹ בְּקֹדֶשׁ וּבַחֻטָּאת לֹא טִימְאָן, וְרַק בְּבִגְדֵיהֶם עָשׂוּ מַעֲלוֹת כְּדִי שִׁיחִיו זֵהִירִים בְּקֹדֶשְׁתָּן, וְשִׁדְעוּ שִׁישׁ מַעֲלוֹת בְּקֹדֶשׁהּ זֶה לְמַעֲלָה מִזֶּה.

ה. לֹא כִמְדַת הַקֹּדֶשׁ מִדַּת הַתְּרוּמָה שֶׁבְּקֹדֶשׁ מִתִּיר וּמִנְגֵב וּמִטְבִּיל וְאַחֵר כִּךְ קוֹשֵׁר וּבְתְרוּמָה קוֹשֵׁר וְאַחֵר כִּךְ מִטְבִּיל

הַמְעֵלָה הַחֲמִישִׁית – בְּקֹדֶשׁ אִם יֵשׁ בְּגֵד טַמְא וְבֹא לְהַטְבִּיל²², אִם קֹשׁוֹר הוּא חַיִּיב לְהַתִּיר אֶת קֹשְׁרוֹ לְגִמְרֵי שְׁדוּמָה לְחֻצִיעָה. וּבְתְרוּמָה אִם רָצָה לְקוֹשְׁרוֹ קוֹשֵׁר בְּרִפּוּיֹן²³, וְאִם הִיָּה קֹשׁוֹר מִרְפָּה אֶת קֹשְׁרוֹ וְאַח"כּ מִטְבִּיל. וְיֵשׁ מִפְּרָשִׁים מַעֲלָה זֹאת²⁴ בְּכָלֵי הַעֲשׂוֹי מַחֲלָקִים שֶׁקוֹשֵׁרִים יָחַד כְּגוֹן מַטָּה וּכְדוּמָה אִם נְטִמָּא וְצָרִיךְ לְהַטְבִּילוֹ לְתְרוּמָה יִכּוֹל לְהַטְבִּילוֹ כּוֹלֹ כְּאַחַד כִּשְׁהוּא מִקּוֹשֵׁר. אֲבָל לְקֹדֶשׁ מִתִּיר וּמִנְגֵב שְׁמַא יֵשׁ שֶׁם דְּבַר הַחוּצָין וּמִטְבִּיל וְאַח"כּ קוֹשֵׁר.

¹⁹ רַמְב"ם שֵׁם ד'

²⁰ רַמְב"ם שֵׁם פֶּרֶק יג הַלְכָה א'

²¹ עֵרוֹךְ הַשּׁוֹלְחָן הַעֲתִיד הַלְכוֹת שְׂאֵר אַבוֹת הַטּוֹמְאוֹת סִימָן קִמּוֹ סַעִיף ב'

²² רִש"י וְהַר"ב פ"ג מ"א

²³ דֵּהָא וּדְאִי דְקִשְׁרִיהּ בְּבָגָדִים הוּי חֻצִיעָה כְּדַתְנָן בְּפ"י דְּמִקְוּאוֹת [מ"ד], וְכֵן מִבּוֹאֵר בְּמִשְׁנֵה דְר"פ בְּמָה אִשָּׁה ע"ש. אִמְנָם בִּירוּשְׁלָמִי מִבּוֹאֵר כְּדַבְרֵיהֶם וּבְמִלְתָּא בְּטַעְמָא. וְהִכִּי אֵימָר שֵׁם שֶׁבְּקֹדֶשׁ מִתִּיר אֶת הַחוּטִים וּמִנְגֵב אֶת הַנִּקְבִּים וְאַח"כּ מִטְבִּיל וְקוֹשֵׁר [כְּצ"ל], וּבְתְרוּמָה קוֹשֵׁר וְאַח"כּ מִטְבִּיל, אוֹכְלֵי תְרוּמָה זְרִיזִין הֵן וְהֵן חֻצִין אוֹתָהּ אוֹכְלֵי הַקֹּדֶשׁ אֵינָם זְרִיזִין וְאֵינָם חֻצִים אוֹתָהּ, עַב"ל הִירוּשְׁלָמִי. וְחֻצִין פִּירוּשׁוֹ שְׁמִרְפִין הַקֹּשֵׁר. וְהוּוּ כְּמוֹ בְר"פ בְּמָה אִשָּׁה דַתְנָן וְלֹא תִטְבּוֹל בָּהֶן עַד שֶׁתִּרְפָּם. עֵרוֹךְ הַשּׁוֹלְחָן הַעֲתִיד שֵׁם סִימָן קִמּוֹ סַעִיף טו'

²⁴ הַרְמְב"ם שֵׁם פֶּרֶק יב הַלְכָה ה'

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת חגיגה

וכן בקדש אם לה הוא בין ממים בין משמנונית²⁵ מנגבו תחלה ואח"כ מטבילו משום שדומה להציעה. ובתרומה מטביל כלי לה אפילו משמנונית.

ו. כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה

המעלה הששית – כלים הנגמרים בטהרה אפילו גמרם חבר המקפיד על טהרת הקודש צריכין טבילה לקדש, אך אין צריכים הערב שמש²⁶, היישינן שמא נפל רוק מעם הארץ קודם שנגמרה, ובשעת הגמר עדיין היא לחה וטימא את הכלי. אבל לא לתרומה מכיון שאם נפל קודם גמרה אינה מטמאה, ואין חוששים שמא היתה לחה בגמר הכלי שאינו אלא השש רחוק, ולנפילה אחר הגמר אין חוששים שזהירים בה כשבא העת שתקבל טומאה.

ז. הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה

המעלה השביעית – אם מונחים חתיכות הרבה בכלי אחד של קדש ונגעה טומאה באחת מן החתיכות, נטמאו כולן אף שלא נגעו בה, שהכלי מצרפן להיותן כאחת²⁷. אבל בתרומה מה שנגע בו טמא או פסול וכל השאר טהור, וכל המעלות של דבריהם הם, ורמזו יש למעלה זו בתורה כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת, אמרו חכמים כל מה שבכף הרי הוא כגוף אחד, אפילו מה שאין לו תוך מצרף מה שעליו לקדש, כגון שהיו צבורין על גבי הלוח או על גבי העור אף על פי שאין נוגעין זה בזה.

זה שהכלי מצרף היינו כשנגע הטומאה באחת בעת שהיתה בכלי, שחרי כאלו נגע בשניהן, אבל כשהאחת כבר נטמאת קודם שבאה אל הכלי אינה מטמאה השנייה. וכן אם האחת מונחת בכלי ונטמאת ואח"כ הניחו השנייה בכלי, ג"כ הטמא בטומאתו והטהור בטהרתו.

ח. הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה

²⁵ עיין ר"ב על המשנה. ועיין ערוה"ש העתיד שם

²⁶ דבכל מעלות דרבנן א"צ הערב שמש.

²⁷ ויש בזה פלוגתא דאמוראי בפסחים דף יט. דר' הנן אומר דצירוף דאורייתא דכתיב בנדרת הנשיאים כף אחת וגו' הכתוב עשה כל מה שבכף אחת, ור' יוחנן אמר צירוף דרבנן, ופסק הרמב"ם כר' יוחנן שהוא מרי דתלמודא. כס"מ שם

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת חגיגה

המעלה השמינית – רביעי²⁸ בקדש פסול ובתרומה רק שלישי פסול ורביעי טהור, וכן שלישי בתרומה אם נגע במשקה קדש ה"ז נטמא והשלישי שבתרומה או שבקדש אם נגע במשקה תרומה לא פסלו.

ט. ובתרומה אם נטמאת אחת מידי חבירתה טהורה ובקדש מטביל שתיהן שהיד מטמא את חבירתה בקדש אבל לא בתרומה

המעלה התשיעית – מי שנטמאת ידו אחת ונגע בה בידו שנייה או ביד חבירו פסל את השנייה, והרי היא כשלישי, וצריך להטביל את שתיהן ואח"כ יגע בקדש, ואם היה ידו בלולה במשקה י"א²⁹ שאף על פי שלא נגע, נטמאת חבירתה, וצריך להטביל את שתיהן ואח"כ יגע בקדש. וי"א³⁰ שבלא נגיעה אינו נטמא. אבל בתרומה אם נטמאת ידו האחת לא נטמאת חבירתה, ואפילו נגע בה כשהיא נגובה וא"צ להטביל ידו שנטמאת, אלא נוטלה ונוגע בתרומה, שלתרומה א"צ טבילה אלא נטילה.

י. אוכלין אוכלים נגובין בידי מסואבות בתרומה אבל לא בקדש

המעלה העשירית – תנן אוכלין של תרומה שלא בא עליהם מים לעולם, ולא הוכשרו לטומאה מעולם, נאכלים בידי מסואבות כלומר סבתם ידים למרות שהם שני לטומאה, אבל קדש א"צ הכשר שחיבת הקדש מכשרתן³¹. ואסור למי שידי טמאות לאכול קדש שלא הוכשר.

²⁸ רמב"ם שם יא

²⁹ רמב"ם שם יב. דכיון דכל הני מילי מעלות דרבנן אמרינן דכיון דעל ידי משקה מטמאה את היד טומאה גמורה לכל דבר גזרו בקדש למעלתה גם בלתי נגיעה. כס"מ שם

³⁰ הראב"ד שם

³¹ וילפינן לה בחולין [ל"ו ב] מקרא דוהבשר לרבות עצים, ולבונה אטו בני אכילה נינהו, אלא דחיבת הקדש מכשרא ומשוי להו אוכל הכא נמי חיבת הקדש מכשרתן. ובפסחים [ל"ה א] קרי לה מעלה, ומשמע דהוא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, אבל התוס' שם [י"ט. ד"ה אלמא] כתבו דהוי דאורייתא אף שקורא לה מעלה